

Motion till riksdagen 2018/19:2919

av **Johan Forssell m.fl. (M)**

Slå vakt om arbetskraftsinvandringen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av reglerna om arbetskraftsinvandring för att förhindra att personer med arbete och försörjning utvisas till följd av mindre fel av seriösa arbetsgivare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra kravet på utannonsering av en tjänst vid arbetskraftsinvandring så att lagen blir mer anpassad efter dagens arbetsmarknad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra försörjningskravet vid arbetskraftsinvandring från ett fast belopp till ett krav på att personen under sin tid i Sverige inte ska behöva försörjningsstöd eller annat stöd för att klara ett skäligt uppehälle genom arbete och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta kravet på kollektivavtalsenlig lön vid arbetskraftsinvandring med en lön kopplad till lönestatistiken och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Migrationsverket ska ges i uppdrag att korta ned handläggningstiderna för arbetstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om 30-dagarsgaranti hos Migrationsverket vid komplett ansökan om arbetstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om öronmärkta anslag till Migrationsverket för handläggning av arbetstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla regelverket för kvalificerad arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en one-stop-shop gällande myndighetskontakter för högkvalificerad arbetskraft och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett speciellt visum för högkvalificerad arbetskraft som vill komma till Sverige för att söka jobb – ett talangvisum – och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera reglerna för uppehållstillstånd och arbetstillstånd för utomeuropeiska studenter, forskare och deras medföljande och vid behov genomföra åtgärder för att fler ska utnyttja möjligheten att stanna och arbeta i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av reglerna för skattelättnader för nyckelpersoner, den s.k. expertskatten, och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla reglerna kring visum för dem som vill investera och starta företag i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Migrationsverket ska ges i uppdrag att förstärka arbetet mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för den som missbrukar reglerna för arbetskraftsinvandring genom att ett helt nytt brott – arbetskraftsmissbruk – införs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Inledning

Sverige behöver fler företag som startar, växer och anställer. Det ställer krav på ett konkurrenskraftigt näringsklimat med god tillgång till kvalificerad arbetskraft. Vi kommer behöva alla företag och arbetstillfällen som finns för att klara välfärden och de offentliga finanserna framöver.

För att Sverige ska kunna hävda sig och attrahera duktiga personer behövs bra, enkla och rättssäkra villkor för arbetskraftsinvandring. Ingen som har en anställning i Sverige ska behöva utvisas för små misstag från seriösa arbetsgivare. Detta är dock något som vi på senare år har sett åtskilliga exempel på.

Arbetskraftsinvandring bidrar till att ett land utvecklas och till en växande ekonomi. Det innebär också en laglig väg från ett land till ett annat. Därmed ges människor som söker sig från utsatthet och fattigdom förutsättningar att kunna arbeta och försörja sig i ett annat land.

Även om det svenska regelverket för arbetskraftsinvandring är generöst i förhållande till andra länder finns det ett antal regleringar som orsakar problem och får orimliga konsekvenser. Små misstag från seriösa arbetsgivare, marginella skillnader mellan den egna och den kollektivavtalsenliga lönen och detaljer kring hur den anställda fick jobbet har i vissa fall blivit avgörande för rätten till uppehållstillstånd. Dessutom tar det i dagsläget alldeles för lång tid att få sin ansökan om arbetstillstånd prövad. Regeringen har gjort alldeles för lite för att ta i tu med dessa problem.

Samtidigt förekommer missbruk av regelverket i form av dåliga villkor, falska anställningar med mera, oftast i samband med mindre kvalificerade jobb. Regelverket om arbetskraftsinvandring måste därför också skärpas för att motverka alla former av missbruk.

Modernisera regelverket

Det har på senare år varit ett stort problem att eftertraktad arbetskraft har utvisats ur Sverige endast på grund av mindre fel från arbetsgivarens sida, så kallade kompetensutvisningar. Detta har inte bara drabbat den enskilde mycket negativt. Det har också försämrat Sveriges attraktivitet som land att arbetskraftsinvandra till och våra förutsättningar som tillväxtnation. Många enskilda arbetstagare hann drabbas och lång tid förflöt utan att verkningfulla åtgärder vidtogs från regeringen för att komma till rätta med problemet.

Mindre fel från seriösa arbetsgivare ska självfallet inte behöva leda till att arbetstagaren utvisas ur landet. Vägledande avgöranden från Migrationsöverdomstolen från 2017 har visserligen gjort att situationen har förbättras något, men det finns fortfarande exempel på fall där den enskilde drabbats orimligt hårt till följd av rättstillämpningen på området.

Moderaterna vill se en översyn av reglerna om arbetskraftsinvandring för att förhindra att personer med arbete och försörjning utvisas till följd av mindre fel från seriösa arbetsgivares sida.

Det ställs idag i Sverige som krav att en tjänst ska ha varit utannonserad via Eures, The European Job Mobility Portal, i minst tio dagar vid varje nyrekrytering av en medborgare utanför EU. Detta har sin grund i att EU-medborgare ska ha företräde till arbeten på arbetsmarknad i Sverige. Det finns dock inget krav på att tredjelandsmedborgare ska hitta jobbet via en annons i Eures, inte heller ställer EU krav på att just Eures används. Orättvisan tydliggörs när en tredjelandsmedborgare utvisas på grund av att den aktuella tjänsten inte utlysts i Eures utan via andra motsvarande kanaler. Genom att förändra lydelsen i lagen till ett allmänt krav på att utannonseringen ska vara synlig för EU-medborgare skulle lagen bli mer anpassad efter dagens arbetsmarknad.

Ytterligare ett krav för att få arbetstillstånd i Sverige är att den sökande ska kunna försörja sig. Syftet är framför allt att den som får arbetstillstånd inte ska vara beroende av försörjningsstöd. Lönen ska därför vara högre än 13 000 kronor i månaden, vilket är den gräns Migrationsverket har satt upp. Om lönen, om så även för en enda månad, skulle vara lägre än försörjningskravet leder det till utvisning. Till exempel har det drabbat personer som tillfälligt gått ner i arbetstid för att lära sig svenska. Försörjningskravet är alltför stelbent utformat och borde ersättas med ett krav på att personen under sin tid i Sverige inte ska behöva försörjningsstöd eller annat stöd för att klara ett skäligt uppehälle genom arbete.

Vidare ska villkoren för den aktuella tjänsten vara kollektivavtalsenliga eller enligt praxis för yrket eller branschen. Att använda kollektivavtal som grund för rättsliga bedömningar har fått kritik från bland andra Advokatsamfundet. Då kollektivavtal inte går att kontrollera på ett säkert sätt förespråkade Advokatsamfundet i stället att det ska vara allmänna riktlinjer för vad som kan anses som marknadsmässiga villkor på svensk arbetsmarknad som lagstiftningen ska utgå ifrån. Kollektivavtalsenliga villkor innebär till exempel att lönen som minimum ska motsvara lägstalönen och att försäkringar ska överensstämma med kollektivavtalet. Som det ser ut i dag utvisas personer vars inkomst är marginellt under lägstalönen eller för att arbetsgivaren inte har tecknat rätt försäkring. Rimligare vore att lagstiftningen tog fasta på den faktiska lönestatistiken och krävde att den som har arbetskraftsinvandrat inte ska tjäna mindre än till exempel den lägst avlönade decilen.

30-dagarsgaranti på handläggningstiden

Ytterligare ett problem kopplat till arbetskraftsinvandring är långa väntetider för att få sin ansökan om arbetstillstånd prövad. Handläggningstiderna för arbetstillstånd bör kortas och möjligheterna till digital hantering utökas. Krav på kort handläggningstid bör skrivas in som ett särskilt uppdrag i regleringsbrevet för Migrationsverket. En 30-dagarsgaranti hos Migrationsverket vid komplett ansökan bör dessutom införas.

En del av förvaltningsanslaget till Migrationsverket bör också öronmärkas för handläggning av ansökningar om arbetstillstånd, för att på så sätt undvika att dessa ärenden trängs undan av exempelvis asylärenden.

Underlätta ytterligare för kvalificerad arbetskraft

Ett viktigt verktyg för svensk industri och svenska företag att hitta nyckelkompetens är genom internationell rekrytering. Regelverket och handlägningsprocessen för särskilt prioriterad och kvalificerad kompetens bör ses över och utvecklas, med inspiration från Kanadas och Australiens poängsystem. En one-stop-shop för högkvalificerad arbetskraft bör också införas för att underlätta kontakten med myndigheter. Det handlar om en kontaktyta för högkvalificerad arbetskraft gentemot myndigheter som Skatteverket, Försäkringskassan, Migrationsverket med flera.

I dag är det heller inte möjligt att få visum för att söka arbete i Sverige. Av naturliga skäl är det svårt att ordna ett jobberbjudande från ett annat land. När det gäller högkvalificerad arbetskraft ligger det i Sveriges intresse att underlätta inresan i Sverige. Särskilda visum för högkvalificerad arbetskraft som vill etablera sig i Sverige bör därför inrättas – talangvisum.

Även de nya reglerna för uppehållstillstånd och arbetstillstånd för utomeuropeiska studenter, forskare och deras medföljande från 2014 bör utvärderas. Om det behövs bör ytterligare åtgärder övervägas för att fler ska utnyttja möjligheten att stanna och arbeta i Sverige.

Reformera expertskatten

För att kunna attrahera nyckelpersoner till svenskt arbetsliv har Sverige, i likhet med flera andra länder, infört en särskild skattelättnad för utländska experter, specialister, forskare eller andra nyckelpersoner, den så kallade expertskatten. Kriterierna för skatten varierar stort i olika länder och utvärderingar som gjorts visar att detta också får effekt på antalet rekryteringar av experter, specialister och forskare i landet. Antalet forskare och nyckelpersoner som utnyttjar expertskatten i Danmark är betydligt fler än i Sverige. I sammanhanget ska man beakta att Sverige är ett större land och har fler stora företag än Danmark. Fristående institutet med fokus på experter, forskare och specialister menar att skälen kan vara att inkomstgränsen för att ansöka om expertskatt är högre i Sverige samt att den danska expertskatten gäller under längre tid än i Sverige. För att förbättra möjligheterna att attrahera nyckelpersoner bör expertskatten ses över – både avseende den tidperiod som skattelättnaden kan användas samt avseende den inkomstgräns som reglerar vilka som kan ansöka om skattelättnad. Sveriges konkurrenskraft är beroende av att vi kan attrahera spetskompetens.

Underlätta för den som vill starta företag och investera

Sverige behöver underlätta för den som vill starta företag och investera här. Det finns i dag möjlighet för människor från andra länder att få uppehållstillstånd i Sverige för att starta företag. Samtidigt ska en mängd villkor vara uppfyllda redan innan inresa. Det handlar bland annat om erfarenhet av företagande och den aktuella branschen, medel för försörjning de första två åren i Sverige, en trovärdig budget, tillräckligt kapital och ett befintligt kontaktnät i Sverige. Migrationsverket gör en företagsekonomisk bedömning av ansökan. Villkoren kontrolleras även efter ett respektive två år i Sverige. Därefter kan permanent uppehållstillstånd beviljas.

Dagens regelverk bygger på en märklig syn på företagande. Det är till exempel svårt att på förhand veta om ett företag kommer att lyckas eller inte. Risktagande är en del av entreprenörskap. Naturligtvis är det också svårt att etablera ett nätverk i Sverige utan att befinna sig i landet. Kravet på tidigare erfarenhet av branschen ter sig också onödigt strikt. Många länder har mer tillåtande regelverk än Sverige. Investerare bör få möjlighet att pröva sin affärsidé på plats i landet. Verksamheten ska därefter följas upp efter några år och om vissa villkor är uppfyllda ska uppehållstillståndet förlängas.

Förenklningar av visumreglerna bör också övervägas för den som vill starta företag. Särskilda visumkategorier bör införas för start-ups och investerare. Reglerna bör vara tydliga, högt ställda och uppföljningen ska vara ordentlig. Krav bör ställas på såväl storleken på investeringen som de arbetstillfällen som skapas. Investeringsvisumet bör vara begränsat till exempelvis 24 månader och även inkludera möjlighet till arbetstillstånd för medföljande partner och uppehållstillstånd för medföljande barn.

Krafttag mot missbruk av regelverket

Missbruk av regelverket för arbetskraftsinvandring ska inte accepteras. Oseriösa arbetsgivare, fusk och utnyttjande av andra människor måste stoppas.

För att motverka missbruk av arbetstillstånd behövs nya insatser. Direktåtkomst bör införas för Migrationsverket till vissa uppgifter hos bland annat Skatteverket. Genom direktåtkomst till uppgifter om till exempel antal anställda i verksamheten, omsättning, resultat, inbetalda skatter och avgifter kan Migrationsverket kontrollera att regelverken efterlevs på ett mer effektivt sätt. Regeringen måste återkomma till riksdagen med lagförslag om att ge Migrationsverket sådan direktåtkomst. Detta har riksdagen på Alliansens initiativ gett regeringen tillkänna (2016/17:SfU17).

Vi vill även se ett särskilt regeringsuppdrag till Migrationsverket som syftar till ett förstärkt arbete mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring utifrån gällande regelverk

Det bör också införas ett helt nytt brott: arbetskraftsmissbruk. Inom ramen för det nya brottet ska straffen för befintliga straffbelagda handlingar skärpas. Dagens straffnivåer är otillräckliga. I den nya brottsrubriceringen ska handlingar på området som i dag är straffbelagda ingå, såsom att lämna oriktiga uppgifter till Migrationsverket i ansökningsprocessen. Vi är även beredda att ytterligare utöka det straffrättsliga området. Det kan till exempel handla om att en arbetsgivare som inte uppfyller de anställningsvillkor som legat till grund för beslutet om arbetstillstånd ska kunna straffas. Vi vill även se hur andra sanktioner såsom näringsförbud eller företagsbot kan användas i ökad utsträckning.

Johan Forssell (M)

Katarina Brännström (M)

Arin Karapet (M)

Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)

Ann-Sofie Alm (M)